

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อผลแห่งการพัฒนาบุคคล การพัฒนาไม่ใช่การผลิตรายวัตถุ ไม่ใช่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและไม่ใช่การบรรลุถึงเป้าหมายเชิงวัตถุเฉพาะอย่าง แต่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความรู้ ทักษะ เจตคติ ทั้งในบุคคลและสังคมด้วยความมุ่งหมายที่จะมีชีวิตและสังคมที่ดีขึ้น ที่พอคึกและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การพัฒนาจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มนุษย์ และความรู้อย่างฉลาดด้วยสติปัญญาที่รอบรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน (สิปพนท์ เกตุทัต 2527:12) ด้วยเหตุนี้ความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจึงเป็นเรื่องที่ยอมรับกันแล้วโดยทั่วไป ดังนั้นทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนจึงให้ความสนใจในการพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศให้เข้มมากขึ้น

การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นแตกต่างจากการพัฒนาอื่น ๆ ตรงที่เป็นการพัฒนาคนด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกระทำทั้งในและนอกระบบการศึกษาควบคู่ไปกับการพัฒนาปัจจัยทางกายภาพ เช่น อาคารสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ฯลฯ (เสริมพล รัตล้อย 2528 : 27) และเป็นที่ยอมรับกันว่าในการให้การศึกษาจำเป็นต้องให้ทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติครบทั้ง 3 อย่าง ให้สมบูรณ์ (ประชุมล้อย อายวฮารุง 2524 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สิปพนท์ เกตุทัต (2527 : 9) ที่ว่า "... การให้รู้หลักการ พื้นฐาน และขอบเขต การให้รู้เจตคติและการให้รู้ทักษะและวิธีการได้มาซึ่งความรู้... ทั้ง 3 อย่างนี้ สัตเป็นหัวใจของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี" ดังนั้นในการกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนวิทยาศาสตร์ จึงได้กล่าวครอบคลุมถึงองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างดังกล่าว แม้แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกาเองก็เช่นกัน นอกจากนี้ นิดา สะเพียรชัย (2527 : 70) ยังได้เสนอความคิดว่า

"จุดมุ่งหมายหลักในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ น่าจะเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากกว่าการถ่ายทอดความรู้ที่มักวิทยาศาสตร์ละสมัว" และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นั้นประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ

1. วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)
2. เจตคติทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Attitude)
3. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (Science Process Skills)

สำหรับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิทยาศาสตร์ที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้กำหนดไว้มีดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีขั้นพื้นฐานของวิทยาศาสตร์
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในลักษณะ ขอบเขตและวงจำกัดของวิทยาศาสตร์
3. เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีทางวิทยาศาสตร์
4. เพื่อให้เกิดทักษะที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์
5. เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงอิทธิพลของวิทยาศาสตร์ที่มีต่อมวลมนุษย์และสภาพ

แวดล้อม

จากข้อความทั้งหมดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า เจตคติมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตคติทางวิทยาศาสตร์ เพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนแสวงหาความรู้อย่างไม่จบสิ้น และเป็นสิ่งนำไปค้นพบความรู้ และทักษะทางวิทยาศาสตร์ (ประชุมล้อย อายวฮารุง 2524 : 4) การปลูกฝังเจตคติทางวิทยาศาสตร์จึงเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งที่จะต้องสร้างเสริมให้เกิดขึ้น และเนื่องจากเจตคติเป็นสภาพทางจิตใจที่มีแนวโน้มค่อนข้างจะถาวรพอสมควร เพราะแต่ละบุคคลต่างก็ได้สัมผัสประสบการณ์ การรับรู้ และผ่านการเรียนรู้มาเป็นอันมาก เจตคติจึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ และเมื่อสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อเจตคติของเด็ก การศึกษาสิ่งแวดล้อมที่รอบรอบ ๆ ตัวเด็กจึงเป็นสิ่งที่ควรทำ

บ้านและโรงเรียนสดเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดตัวเด็กมากที่สุด สำหรับโรงเรียนนั้นก็มีหน้าที่โดยตรงในการปลูกฝังเจตคติทางวิทยาคำล่ำตรให้เด็กตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิทยาคำล่ำตรรอบรู้แล้ว ดังนั้นสิ่งที่น่าสนใจจะมีอิทธิพลต่อเจตคติของเด็กอีกแห่งหนึ่งก็คือ บ้าน ดังที่ลัมบัตทิศาสตร์ (2527 : 156) กล่าวไว้ว่า "เมื่อมนุษย์ลืมตาขึ้นมาในโลกสังคม (Social World) เขาก็ได้รับการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ เจตคติ และพฤติกรรมแบบหนึ่งผ่านทางครอบครัวเป็นปฐม" ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางบ้าน ซึ่งได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวที่น่าจะมีต่อเจตคติทางวิทยาคำล่ำตรของนักเรียน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะเปรียบเทียบถึงเจตคติทางวิทยาคำล่ำตรของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย นอกจากนี้ยังมุ่งศึกษาเปรียบเทียบถึงเจตคติทางวิทยาคำล่ำตรของนักเรียนที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่างกัน คือ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางวิทยาคำล่ำตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางวิทยาคำล่ำตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกัน

ลัมมัตฐานในการวิจัย

เรื่องเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

เทอร์ริวอล ไซมอนต์ (Symond 1962 : 185 อ้างถึงใน ศิวพร พงษ์ศิริวงศ์ 2511:25) พบว่า บุตรที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะเป็นคนเจ้าระเบียบ อยู่ในโอวาท แต่ขาด

ความเชื่อที่ในตนเอง บุตรที่ได้รับการตามใจมาตลอด จะเป็นคนขาดความรับผิดชอบ ไม่อยู่ในโอวาท เห็นแก่ตัว ทำอะไรตามใจชอบ และบุตรที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบละทิ้งปฏิเสธถูกทอดทิ้ง จะเป็นคนมีปมก้อย ก้าวร้าว มองคนอื่นในแง่ร้าย เจ้าคิดเจ้าแค้น ชอบพูดปด และขโมยของ

พอล เฮนรี มุสเสน และคณะ (Mussen and others 1969 : 375) ได้ศึกษาผลการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศในครอบครัวพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะส่งเสริมให้บุตรมีลักษณะคล่องแคล่ว กล้าแสดงออก อยากรู้อยากเห็น มีความรับผิดชอบ ึ่งตนเองได้ การเลี้ยงดูแบบบิดามารดาถืออำนาจสิทธิ์ขาดในบ้าน จะทำให้บุตรเป็นคนไม่กล้าแสดงออก ไม่รับผิดชอบ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความคิดริเริ่ม ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้บุตรเป็นคนก้าวร้าว ไม่รับผิดชอบ ไม่มีความคิดริเริ่ม

สำหรับเรื่องเกี่ยวกับภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นมีผู้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

เอ็ดเวิร์ด แฟรงเคิล (Frankel 1962 : 174-179) ได้ศึกษาเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ขาดเรียนบ่อย ทำผิดวินัยมาก

จากผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดู และภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน มีผลทำให้บุคลิกลักษณะของเด็ก เจตคติ แรงกระตุ้น และค่านิยมของเด็กแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งก็น่าจะมีผลทำให้เด็กมีเจตคติทางวิชาคำาสตร์แตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีเจตคติทางวิชาคำาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
2. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีเจตคติทางวิชาคำาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
3. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะมีเจตคติทางวิชาคำาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

4. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูงจะมี เจตคติทาง วิชาคำล่ำตรี
สูงกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับปานกลาง

5. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูงจะมี เจตคติทาง วิชาคำล่ำตรี
สูงกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ

6. นักเรียนที่มีภูมิลำเนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับปานกลางจะมี เจตคติทาง
วิชาคำล่ำตรีสูงกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียน
สังกัดกรมส่งเสริมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรอิสระที่ศึกษา คือ การอบรมเลี้ยงดู และภูมิลำเนาทางเศรษฐกิจและ
สังคม สำหรับตัวแปรตาม คือ เจตคติทาง วิชาคำล่ำตรี

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้คำนึงถึงตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อเจตคติทาง วิชาคำล่ำตรี
เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับสติปัญญา

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำตอบในการทำแบบวัดเจตคติทาง วิชาคำล่ำตรีและแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบ
ต่าง ๆ และภูมิลำเนาทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่าง ๆ ถือเป็นคำตอบที่จริงจังใจตามการ
รับรู้ของตัวอย่างประชากร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. เจตคติทาง วิชาคำล่ำตรี หมายถึง คุณลักษณะของนักเรียน 6 ประการ คือ

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความมีเหตุผล ความอยากรู้ อยากเห็น ความมีใจกว้าง ความซื่อสัตย์และมีใจเป็นกลาง
ความเพียรพยายาม และการพิจารณารอบคอบก่อนตัดสินใจ

2. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การปฏิบัติของผู้ปกครองต่อเด็กใน 4 ด้านต่อไปนี้
คือ การควบคุมเด็ก การเป็นตัวอย่างแก่เด็ก การให้รางวัล และการลงโทษ โดยจัดแบ่ง
การอบรมเลี้ยงดูออกเป็นแบบต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่
ตัวเด็กมีความรู้สึกว่าเขาได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ผู้ปกครองให้ความรัก ความอบอุ่น
มีเหตุผล ยอมรับนับถือในความคิดและความสามารถของเด็กให้มีส่วนร่วมตามโอกาสอันควร

2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่
ตัวเด็กมีความรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่บิดา มารดา
กำหนดไว้ หรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนเองต้องการ

2.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่
ตัวเด็กมีความรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุนหรือแนะนำจากบิดา มารดา
มักถูกปล่อยปละให้ทำอะไรตามใจชอบ บิดามารดาไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควร

3. ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง ระดับของภูมิหลังทางเศรษฐกิจ
และสังคมของตัวอย่างประชากร โดยอาศัยข้อมูลจากรายงานผลการวิจัยตามโครงการการจัด
ย่วงขึ้นทางสังคมของกรุงเทพมหานคร (เปรีย่า อุรินทร์พันธุ์ 2526 : 20) จำแนกได้ดังนี้

3.1 ครอบครัวที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับสูง หมายถึง
ครอบครัวที่บิดาหรือมารดามีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีการศึกษาไม่ต่ำกว่า
ปริญญาตรี และมีอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น

- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพในระดับสูง เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก
นักกฎหมาย ผู้จัดการ ผู้พิพากษา เป็นต้น
- ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ ตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไป
- นักวิชาการ ครู-อาจารย์ในมหาวิทยาลัย
- พ่อค้า นักธุรกิจ เจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่
- เกษตรกรที่มีที่ดินขนาดใหญ่

3.2 ครอบครัวที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับปานกลาง หมายถึง ครอบครัวที่บิดาหรือมารดามีรายได้อันอยู่ระหว่าง 4,001 ถึง 10,000 บาทต่อเดือน มีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป แต่ไม่เกินระดับปริญญาตรีและมีลักษณะอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น

- ผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพในระดับกลาง เช่น พยาบาล ผู้รับเหมาก่อสร้าง
- เลขานุกร เป็นต้น
- ข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ ตั้งแต่ระดับ 3-5
- พ่อค้า นักธุรกิจ หรือเจ้าของร้านขนาดกลาง
- เกษตรกรที่มีที่ดินขนาดกลาง

3.3 ครอบครัวที่มีภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับต่ำ หมายถึง ครอบครัวที่บิดา หรือมารดา มีรายได้น้อยกว่า 4,001 บาทต่อเดือน มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา และมีลักษณะอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น

- กรรมกรทั่วไป
- ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต
- เล่มียน พนักงานขาย และบริการ
- ผู้ประกอบธุรกิจค้าขายรายย่อย
- เกษตรกรเช่าที่ดินหรือมีที่ดินขนาดเล็ก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอันจะมีผลทำให้เยาวชนมีเจตคติที่ดีทางวิทยาศาสตร์

2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับฝ่ายแนะแนวที่จะศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก พร้อมทั้งขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองได้ง่ายยิ่งขึ้นอันจะทำให้การช่วยเหลือเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับครูวิชาคำลัตรีในการช่วยปรับปรุงนักเรียนที่มีเจตคติทางวิชาคำลัตรีต่ำ โดยคำนึงถึงการอบรมเลี้ยงดูทางบ้านและภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนในกรณีพบว่า เจตคติทางวิชาคำลัตรีของนักเรียนขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา และภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม
4. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย